## ഉള്ളടക്കം

- 1. വഴിയമ്പലം തേടി
- 2. തിരിച്ചുവരവ്
- 3. പുരോഹിതൻ
- 4. ഖസാക്കിലെ സുന്ദരി
- 5. ഷെയ്ഖിൻെറ ഖാലിയാർ
- 6. വിദ്യാലയങ്ങൾ
- 7. ജാലകം
- 8. സഹവർത്തികൾ
- 9. ആദ്യപാഠങ്ങൾ
- 10. ഉൾക്കിണറ്
- 11. നരി
- 12. സന്ധ്യ
- 13. അച്ഛൻ
- 14. തുമ്പികൾ
- 15. അവശിഷ്ടങ്ങൾ
- 16. കിഴക്കു പോകുന്നവർ
- 17. ശ്ലഥാക്ഷരങ്ങൾ
- 18. ഉത്സവം
- 19. പൂവിൻെറ മണം
- 20. വിളയാട്ടം
- 21. ഷെയ്ഖിൻെറ മൊഴി

- 22. മതംമാറ്റം
- 23. സൗരയുഥം
- 24. കിഴവൻെറ മുഖം
- 25. ശ്രാദ്ധം
- 26. കലവറകൾ
- 27. വഴിയമ്പലം
- 28. കഥാന്തരം



## 1. വഴിയമ്പലം തേടി

കൂമൻകാവിൽ ബസ്സു ചെന്നു നിന്നപ്പോൾ ആ സ്ഥലം രവിക്ക് അപരി ചിതമായിത്തോന്നിയില്ല. അങ്ങനെ പടർന്നു പന്തലിച്ച മാവുകൾക്കടിയിൽ നാലഞ്ച് ഏറുമാടങ്ങളുടെ നടുവിൽ താൻ വന്നെത്തുമെന്ന് പണ്ടേ കരുതി ക്കാണണം. വരുംവരായകളുടെ ഓർമ്മകളിലെവിടെയോ ആ മാവുകളുടെ ജരയും ദീനതയും കണ്ടുകണ്ടു ഹൃദിസ്ഥമായിത്തീർന്നതാണ്. കനിവു നിറഞ്ഞ വാർദ്ധക്യം, കുഷ്ഠം പറ്റിയ വേരുകൾ എല്ലാമതുതന്നെ.

ആളുകൾ ബസ്സിറങ്ങി പിരിഞ്ഞുപോകാൻ തുടങ്ങി. അവിടം ബസ്സു റൂട്ടിന്റെ അവസാനമാണ്. ഒരു ദശാസന്ധിപോലെ ആ ചെറിയ പീടികകളുടെ നടുവിൽ വെട്ടുവഴി അവസാനിച്ചു. അതും താണ്ടിയുള്ള യാത്രയിൽ ഇത്തിരി വിശ്രമം ലാഭിച്ചെടുക്കാനെന്നോണം അയാൾ ബസ്സിനകത്ത് ചാരി യിരുന്നു.

തല തിരിയുന്നുണ്ട്. രാവിലെ തുടങ്ങിയതാണ് ബസ്സുയാത്ര. ബോധാനന്ദ സ്വാമികളുടെ ആശ്രമത്തിൽനിന്നു പുറപ്പെടുമ്പോൾ വെള്ളി പൊട്ടിയിരുന്നേ യുള്ളു. അന്തേവാസിനിയായ സ്വാമിനിയുടെ കാവിക്കച്ചയും ചുറ്റിയാണ് ഇറങ്ങിയത്. ധൃതിയിൽ പറ്റിയ അബദ്ധമായിരുന്നു. നേരം പൊങ്ങീട്ടേ മുണ്ടുകൾ മാറിപ്പോയതു മനസ്സിലായുള്ളു. കാവിക്കച്ച ചുറ്റി ചവിട്ടുവഴിത്താര യിലൂടെ കുന്നു കയറി പള്ളമിറങ്ങി ബസ്സുനിരത്തിലേയ്ക്കു നടന്നപ്പോൾ മരങ്ങളും പാറകളും കുറ്റിച്ചെടികളും ഗർഭബീജങ്ങളെപ്പോലെ ഉയിർത്തു രൂപംകൊള്ളുകയായിരുന്നു.

"പെട്ടിയെട്ക്കാൻ ആള് വേണ്ടേ?" ബസ്സിന്റെ ഓരം ചാരി നിന്നുകൊണ്ട് കൺഡക്ടർ അകത്തേയ്ക്കു നോക്കി രവിയോടു പറഞ്ഞു: "നമ്മളൊരാൾനെ ഏർഷാടാക്കീട്ട്ണ്ട്."

"ഓ, ഉപകാരം."

രവി ഇറങ്ങി. കാലു നിലത്തുവെച്ചപ്പോൾ, നേരമ്പോക്കുതന്നെ, ചുരം കേറുന്ന ബസ്സിൽ തല പുറത്തേയ്ക്കിട്ട് ഇരിയ്ക്കുന്നപോലെ തോന്നുന്നു. അരയാലിലകളിൽ ഒരു പതിഞ്ഞ കാറ്റു വീശി. തലതിരിച്ചിലിന് ഇത്തിരി ആക്കം തോന്നി.

ബസ്സിന്റെ തട്ടിൽനിന്ന് പെട്ടിയും കിടക്കയും ഇറക്കിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു. ഹോൾഡോളിന്റെ പുറത്തു പതിഞ്ഞിരുന്ന അഴുക്കുപാടുകളിലേയ്ക്ക് രവി നോക്കി. അതൊക്കെ സോധാപ്പൊടിയും ചൂടുവെള്ളവുമൊഴിച്ചു കഴുകിക്കളയണമെന്നോ മറ്റോ അയാൾ നിശ്ചയിച്ചു. സുഖാലസ്യത്തിന്റെ ചുഴിയിൽ പതുക്കെ കറങ്ങിത്തിരിയുന്ന മനസ്സിനെ നിലയ്ക്കുനിർത്താനെ ന്നോണം രവി ആ അഴുക്കുപാടുകളിൽ ശ്രദ്ധചെലുത്താൻ ശ്രമിച്ചു.

- "ഞ്ഞെങ്ണ്ടാണ്?"\* ചുമട്ടുകാരൻ ചോദിച്ചു.
- "ഇനി—" രവി പറഞ്ഞു.
- അരയാലിലകളിൽ കാറ്റു വീശി.
- "ഖസാക്കിലിയ്ക്ക്," രവി പറഞ്ഞു.
- ഏറുമാടങ്ങളിൽ ഒന്ന് സർവ്വത്തുപീടികയായിരുന്നു.
- "രണ്ടു സർവ്വത്ത്," രവി പറഞ്ഞു.
- "ഹായ്! ഞമ്മ്ക്ക് വേണ്ടാ," ചുമട്ടുകാരൻ ഭംഗിവാക്കു പറഞ്ഞു.
- "കഴിയ്ക്ക്യാ, കാർണോരെ," രവി ധൈര്യപ്പെടുത്തി. "ഇനി ബടന്നങ്ങട് ഇശ്ശി നടക്കണ്ടേ?"

വേവട പിടിപ്പിച്ച നരകപടത്തിനു മുമ്പിലിരുന്നുകൊണ്ട് പീടികക്കാരൻ ഗ്ലാസ്സുകൾ കലത്തിൽ മുക്കി കഴുകിവെച്ച് നന്നാരി സർവ്വത്തിന്റെ കുപ്പി തുറന്നു.

- "ഷോട വേ്ണോ?"
- "വേണ്ട. ഐസ്ണോ?"
- "ഐശില്ല. പക്ഷെ, വെള്ളം ഐശില്ം തണ്ഷാണൂ."

ഒരു കവിൾ കുടിച്ചുനോക്കിയപ്പോൾ, നേരാണ്, പുതുമഴയുടെ ചുവ യുള്ള വെള്ളം. അവിടെ ഒരു ബെഞ്ചിലിരുന്നുകൊണ്ട് രവി കൂമൻകാവിന്റെ ചിത്രമുൾക്കൊള്ളാൻ ശ്രമിച്ചു. നിലത്തറഞ്ഞ തേക്കിൻകുറ്റികളിൽ കേറ്റി നിർത്തീട്ടുള്ള നാലഞ്ച് ഏറുമാടങ്ങളായിരുന്നു കൂമൻകാവങ്ങാടി. പാതയ വസാനിയ്ക്കുന്നേടം ചെറിയൊരു മൈതാനമായിരുന്നു. അതിനു ചുറ്റുമാണ് ഏറുമാടങ്ങൾ കിടന്നത്. അവയുടെ പുറകിൽ തുവരക്കാടുകളിലും വാഴ ക്കൂട്ടങ്ങളിലും നഷ്ടപ്പെട്ട കുടിലുകൾ. അവയ്ക്കെല്ലാം മുകളിൽ ബലിഷ്ഠ കായന്മാരായ മുത്തച്ഛന്മാരെപ്പോലെ പടർന്നുനിന്ന മാവുകൾ. നീലഞര മ്പോടിയ പരന്ന തണലുകൾ.

നരകപടത്തിൽ വീണ്ടും രവിയുടെ ശ്രദ്ധ പതിയുകയായി. വളരെ പഴക്കംചെന്ന പടമാണെന്നു തോന്നി. അത്രയും കാലം തന്നെക്കാത്ത് അത് ഈ പീടികയിൽ കിടന്നിരിയ്ക്കണം. അരയാലിലകളിൽ കാറ്റു പതിഞ്ഞു വീശി. രവി പീടികയ്ക്കകത്തെ ജാധികളിലേയ്ക്കും കൃഷ്ണ മണികളുള്ള ലമണേഡു കുഷികളിലേയ്ക്കും നോക്കി. മൂലയിൽ ഒരു പഴയ ഗ്രാമഫോൺ പെട്ടിയിരിയ്ക്കുന്നു. നായ്ക്കുട്ടിയുടെ ചിത്രമുള്ള അതിന്റെ കാളം പുറ ത്തേയ്ക്കു വിടർന്നുനിന്നു. ആ കാളത്തിലേയ്ക്കു നോക്കിയപ്പോൾ അയാൾ എന്തൊക്കെയോ ഓർമ്മിച്ചു. ഒന്നോ രണ്ടോ ഓർമ്മകളല്ല. കഥനസ്വഭാവ മില്ലാത്ത ഓർമ്മകളുടെ വലിയൊരു മൂടൽമഞ്ഞ് തന്നെ സ്പർശിച്ചെന്നു തോന്നി.

പീടികക്കാരൻ ആളുകളെ വെറുതേവിടുന്ന കൂട്ടത്തിലായിരുന്നില്ല. ഒരു ഗ്ലാസ് സർവ്വത്തു കുടിച്ചുതീരുന്നതിനിടയിൽ രവി ഖസാക്കിലേയ്ക്കാ ണെന്നും അവിടുത്തെ മാസ്റ്റരാവാൻ പോവുകയാണെന്നുമൊക്കെ മന സ്സിലാക്കിക്കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

<sup>\*</sup> ഇനി എങ്ങോട്ടാണ്?

"അപ്പോ അവടെ ഷ്കോള്ണ്ടോ?"

"ഞാൻ ചെന്നിട്ടുവേണം തൊടങ്ങാൻ."

രവി വിവരിച്ചു. ഏകാദ്ധ്യാപക വിദ്യാലയമാണ്. ജില്ലാബോർഡിന്റെ പുതിയ പദ്ധതിയാണ്.

"ഉം," പീടികക്കാരൻ രവിയുടെ കാവിക്കച്ചയിലേയ്ക്കു നോക്കി. "ഞാന്നെ നച്ചു കോങ്ക്റസാണ്ന്ന്."

രവി ചിരിച്ചു.

"കോൺഗ്രസ്സ് തൽക്കാലം വേണ്ടാന്ന് വെച്ചിരിയ്ക്ക്യാ. പിന്നെ ഈ കാവി വേദാന്തത്തിന്റെ സൂക്കെട്കൊണ്ടാന്ന് വെച്ചോളൂ."

പീടികക്കാരൻ തൊഴുകൈയോടെ നില്പായി. കാവിമുണ്ടിനു കൂട്ടായി ഒരു കാവിഷുതഷുകൂടിയുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ എന്ന് രവി ആശിച്ചു. ബോധാന ന്ദന്റെ പുതഷുകളിലൊന്നു ചൂണ്ടാമായിരുന്നു. പക്ഷെ, സ്വാമിനിയുടെ കച്ച ചുറ്റി കടന്നുകളഞ്ഞതെല്ലാം അങ്ങനെ ഓർക്കാഷുറത്തായിരുന്നല്ലോ.

"ഞാൻ വന്ന് കണ്ടോളയാ," പീടികക്കാരൻ പറഞ്ഞു. "ഇങ്ങ്ണ്ട് വര്മ്പൊ ക്കെ ഇബടെ കയിരീട്ടേ പുഗ്ലാമ്പഷ്ത്ള്ളൂ."¹

നിർബ്ബന്ധിച്ചിട്ടേ സർവ്വത്തിന്റെ വില വാങ്ങിയുള്ളൂ.

പെട്ടിയും കിടക്കയുമെടുപ്പിച്ച് രവി പുറപ്പാടായി. അങ്ങാടി വിട്ട് അവർ ഒരിട്ടിലിലേയ്ക്കിറങ്ങി.ഇട്ടിലിറങ്ങുന്നത്ഒരുപള്ളത്തിലേയ്ക്കാണ്.തൃത്ത റാവിന്റെ<sup>2</sup> മണം. ഇരുവശവും പച്ച തഴച്ച വേലികളിൽ പൂച്ചെടിപ്പൂക്കൾ ഉറ്റു വിരിഞ്ഞുനിന്നു.

"എത്ര വഴീണ്ട്?" ചുമട്ടുകാരനോടു ചോദിച്ചു.

"ദാ, അട്ത്തെന്നെ."

നട്ടുച്ചയാണ്. കാറ്റു വീശുന്നില്ല. എല്ലാം മയങ്ങിക്കിടപ്പാണ്.

ഒരുച്ചത്തണലിലെവിടെയോ രവിയുടെ ഓർമ്മകൾ തുടങ്ങുന്നു. കുട്ടിക്കാലം. സിൻഡെറെല്ലയുടെ കഥ. നക്ഷത്രങ്ങൾ വിതറിവരുന്ന യക്ഷിയമ്മമാർ. അച്ഛൻ വായിച്ചുതന്ന കഥകൾ ഓർമ്മയിൽ ആവർ ത്തിച്ചാവർത്തിച്ച് കളിഷാട്ടങ്ങൾ മുന്നിൽ നിരത്തിവെച്ച് അയാൾ തിണ്ണയിൽ തനിച്ചിരിയ്ക്കും. അച്ഛനും ചിറ്റമ്മയും അകത്ത് ഉച്ചമയങ്ങുക യാവും. തിണ്ണയിൽനിന്നു ദൂരേയ്ക്കു നോക്കിയാൽ അറ്റമില്ലാതെ ഞെറിഞ്ഞു കിടക്കുന്ന കാഷിത്തോട്ടങ്ങളാണ്. കാഷിത്തോട്ടങ്ങൾ കഴിഞ്ഞാൽ പിന്നെ മഞ്ഞഷുല്ലു പുതച്ച കുന്നുകൾ, ആകാശം. അതത്രയും ഉൾക്കൊണ്ടുകൊണ്ട് ഒരു ഗർഭവതിയെഷോലെ കിടന്ന വെയില്.

<sup>1</sup> പോകാൻ പഴുതുള്ളൂ. അഥവാ പോകാൻ പാടുള്ളൂ. 'ഴ'കാരം 'ഷ'കാരമായും മറിച്ചും ഉച്ചരിക്കുന്നത് പാലക്കാടൻ ഈഴവരുടെ പ്രത്യേകതയാണ്.

<sup>2</sup> കാട്ടുതുളസി.